

datum 27-03-2006

volgnr. 2005-2006/09

Advies

Aanpak van spijbelen in het licht van het recht op onderwijs

Advies van het Kinderrechtencommissariaat bij de nota “Een sluitende aanpak voor spijbelen en schoolverzuim” van minister Vandenbroucke, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming.

Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie

Kinderrechtencommissariaat

Leuvenseweg 86

1000 Brussel

tel.: 02-552 98 00

fax: 02-552 98 01

kinderrechten@vlaamsparlement.be

www.kinderrechten.be

1 Algemene overwegingen

Hieronder volgen de bedenkingen van het Kinderrechtencommissariaat bij de nota van minister Vandenbroucke “Een sluitende aanpak voor spijbelen en schoolverzuim” voor de hoorzitting van 28 maart 2006 in de commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie. Het Kinderrechtencommissariaat werd door de commissie verzocht een advies in te dienen. Dit advies dient dan ook samen gelezen te worden met voormelde nota.

In een eerste deel geven we bedenkingen bij het eerste deel van het plan, waarin vooral de problematiek geschetst wordt. In een tweede deel gaan we dan in op de 12 actiepunten die door de minister in het plan aangekondigd werden.

Centraal staat het recht op onderwijs van de minderjarige en de verantwoordelijkheid van het beleid en de scholen om daarvoor in te staan. We verwijzen hier ook naar de tussenkomst van het Kinderrechtencommissariaat tijdens de hoorzitting rond spijbelen van 28 april 2005¹. Ook in dit advies wordt eenzelfde lijn aangehouden.

1.1. 99% spijbelt niet

Een spijbelactieplan dreigt de indruk te wekken dat spijbelen het grootste probleem van het onderwijs is. Het voedt het negatieve beeld dat tal van leerlingen en hun ouders zich te weinig inspannen om dagelijks op school te zijn. Kijk je naar de cijfers, dan zie je echter dat bijna alle leerlingen – 99% - erin slagen om dagelijks op school aanwezig zijn.

Het Kinderrechtencommissariaat ontkent niet dat er in sommige scholen of studierichtingen problemen zijn. We onderschrijven ook de intentie van de minister om ervoor te zorgen dat leerlingen niet zonder diploma de school verlaten.

Toch willen we ook benadrukken dat het in Vlaanderen globaal gezien wel meevalt met het spijbelgedrag van leerlingen. We menen dat een aanpak van spijbelen moet vertrekken van de vraag waarom er gespijbeld wordt. Op dieperliggende oorzaken moet worden ingewerkt².

1.2. Rechten ‘op’ maar ook ‘in’ het onderwijs

Artikel 28 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind garandeert het recht op onderwijs en de nodige begeleiding.

Tezelfdertijd stelt artikel 28 ook dat de overheid alle andere rechten in het Verdrag binnen het onderwijs moet verzekeren. Bijvoorbeeld: in zijn relatie met leerlingen moet de overheid het belang van het kind laten primeren (art. 3) en moet ze rekening houden met de mening met het kind (art. 12), zijn recht op informatie

---

¹ We verwijzen hier ook naar ons advies over spijbelen dat in de commissie Onderwijs op 28 april 2005 werd voorgesteld. (*Parl. St.*, VI. Parl. 2004-2005, nr. 327/1, p. 43). Dit advies is ook terug te vinden op www.kinderrechten.be (Klik op Documenten en daarna op ‘Beleidsadviezen’).

Zie ook het advies van de Vlaamse Onderwijsraad van 26/04/2005 (RSO/RLE/ADV/011) en het standpunt van de Vlaamse Scholierenkoepel op www.vsknet.be.

² Niet elke leerling spijbelt uit vrije wil of uit onwil om te leren. Achterliggend kunnen uiteenlopende problemen een rol spelen zoals gepest worden of een leerstoornis die voor teveel hindernissen zorgt. We weten ook dat als een leerling in het kader van tuchtmaatregel definitief uitgesloten wordt, die soms niet op een andere school ingeschreven raakt.

(art. 13), zijn vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst (art. 14), zijn privacy (art. 16).

1.3. De spijbelaar aan het woord

Raadpleeg je onderzoek waarin de spijbelende leerlingen zelf aan het woord komen, dan komen het schoolklimaat, problemen thuis en groepsdruk als de drie grootste clusters van oorzaken naar voor. Een saai aanbod, schoolorganisatie, -klimaat, -regels, -moeheid, gebrek aan begeleiding en gebrek aan welbevinden op school zijn de oorzaken die spijbelende leerlingen zelf aangeven.

1.4. Positief schoolklimaat

In het spijbelactieplan vinden we verhoudingsgewijs maar weinig acties die direct inspelen op een positieve aanpak van het schoolklimaat. Actie 3 is bedoeld om een positief schoolklimaat te ondersteunen. Spijtig genoeg vertaalt dit zich niet in zaken als kwaliteitscriteria en duidelijke acties om deze criteria schoolspecifiek te vertalen, in kwaliteitscriteria voor een verder doorgedreven leerlingenbegeleiding, in een uitvoering van het participatiedecreet of in het invoeren van een leerlingenstatuut.

Als Kinderrechtencommissariaat kijken we uit naar een nota die een positief, democratisch, participatief en leerling-gericht schoolklimaat uittekent en stimuleert.

1.5. Rechten van minderjarigen in de Integrale Jeugdhulp

De minister is voorstander van een globale ondersteuning van leerlingen die spijbelen omwille van problemen thuis. Hij wil deze leerlingen niet aan hun lot overlaten. Hij wenst de context van deze leerlingen te ondersteunen zodat het recht op onderwijs verzekerd en/of hersteld wordt. Zowel de acties die pleiten voor een nauwere samenwerking met welzijn, en meer specifiek met de jeugdhulporganisaties in de Integrale Jeugdhulp als de structurele ondersteuning van time-out projecten illustreren dit.

Toch mist het Kinderrechtencommissariaat hier de link met het decreet inzake de rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp. Indien de link naar de Integrale Jeugdhulp gelegd wordt, moeten ook de bepalingen van het decreet inzake de rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp mee vertaald worden in het hulpaanbod voor spijbelaars. Zo zal o.m. gekeken moeten worden hoe men de principes inzake instemming met de geboden hulp, inzake leeftijdsgrenzen, inzake privacy enz. zal moeten toepassen.

1.6. Rol van de Lokale Overlegplatforms (LOP)

In het spijbelactieplan worden de Lokale Overlegplatforms aangesproken om het spijbelprobleem tegen te gaan. Actie 2, 5, 6, 9 en 12 omschrijven de taken die de LOP's in het spijbelbeleid mogelijks kunnen opnemen.

Inhoudelijk heeft het Kinderrechtencommissariaat geen probleem met deze functie-uitbreiding van de LOP's. Maar we stellen ons wel de vraag waarom dit zijdelings in een nota over spijbelen gebeurt.

De hoofdopdracht van de LOP's kadert immers in het beleid rond inschrijvingen en gelijke kansen. Als er voor LOP's extra opdrachten zoals inzake spijbelen aan toegevoegd worden, moet ook duidelijk gemaakt worden of zij daarvoor gemandateerd worden en moet nagegaan worden of ze daar voldoende expertise en draagkracht voor hebben in de gegeven omstandigheden.

2 Reflecties bij de voorgestelde acties

2.1. Gerichte informatiecampagne over spijbelen

Leerlingen (en hun ouders) hebben niet alleen recht op informatie over het spijbelbeleid van hun school maar ook recht op informatie over hun rechten in, op en door onderwijs. Duidelijke informatie over hoe en waarom aanwezigheid gecontroleerd wordt, wat de maatregelen bij spijbelen zijn... maken daar deel van uit.

Informeer niet alleen de ouders en professionelen maar ook de leerlingen zelf.³ Het zijn tenslotte de leerlingen die samen met het onderwijzend personeel dagelijks 'school maken'.

2.2. Betere registratie

Registratie is een belangrijk instrument in de aanpak van het spijbelgedrag. Maar over de wijze waarop geregistreerd wordt, moeten de leerlingen wel ingelicht worden.

2.3. Positief schoolklimaat ondersteunen

We steunen de aandacht van de minister voor een positief en democratisch schoolklimaat. Scholen kunnen niet genoeg gestimuleerd worden om het eigen schoolklimaat – samen met de leerlingen – kritisch te analyseren en indien nodig bij te sturen.

Screening en bijsturing van de lerarenopleiding, het ter beschikking stellen van materiaal, vorming en scholing, zelfevaluatie met, indien nodig, inbreng van begeleidingsdiensten zijn acties in de goede richting.

Toch stellen we ook enkele vragen bij dingen die we onvoldoende terug vinden. Worden de leerlingen voldoende betrokken in het samen school maken? Zijn de klassen niet te groot? Worden er in deze materie kwaliteitshandboeken gehanteerd? Hoe kan vanuit de inspectie toegezien worden op een positief schoolklimaat? Hoe worden de ervaringen van "good practices" gedeeld? Hebben de leerlingen voldoende begeleiding, waar ze in vertrouwen beroep op kunnen doen?

We herhalen dat een positief schoolklimaat met een doorgedreven participatiecultuur gepaard moet gaan. Professionele en methodische ondersteuning is hierbij zeker geen overbodige luxe⁴. Een integraal leerlingenstatuut evenmin. Ondersteuning en leerlingenstatuut vormen onmisbare peilers voor een participatieklimaat dat verder kan gaan aan de louter formele participatiekanalen, zoals die nu decretaal geregeld zijn.

---

³ Goede informatie is aan de doelgroep aangepast. Zo zijn er scholen die hun schoolreglement in een toegankelijke taal meegeven met de leerling en regelmatig duidelijk maken welke afspraken op school gelden, bijvoorbeeld inzake aanwezigheid en examens. Zo weten leerlingen wat er van hen verwacht wordt.

⁴ We verwijzen hier naar onze vraag om werk te maken van het Expertisecentrum. We kunnen niet akkoord gaan met een geplande evaluatie van het Participatiedecreet wanneer door het ontbreken van deze belangrijke peiler de uitvoering ervan geen optimale kansen heeft gehad.

2.4. Duidelijke afspraken tussen scholen en CLB

Op schoolspecifiek niveau waarderen we de aandacht voor duidelijke en concrete afspraken tussen de school en het CLB. Maar we wensen hier opnieuw het recht op informatie van de leerlingen te benadrukken. Leerlingen horen goed en op tijd te weten op welke manier en met welke vragen zij op een CLB beroep kunnen doen. Ze moeten ook weten wat het aanbod van het CLB precies inhoudt en hoe het CLB met de gestelde hulpvraag omgaat.

Daarnaast pleiten we voor een verbetering van de begeleidingen door het CLB.⁵ We blijven geloven dat het garanderen van het recht op onderwijs meer succes oogst in een context van begeleiding dan in de context van sanctionering.

Bovendien zien we in het kader van de opdracht van het CLB nog een taak weggelegd voor de vertaling van de principes van het decreet rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp naar de praktijk toe. We vragen dat de principes inzake de sleutelleeftijd van 12 jaar, de instemmingsvereiste van de minderjarige en de privacybescherming binnen het hulpaanbod van het CLB worden toegepast.

2.5. Leerlingen en ouders nauw betrekken bij opvolging leerplicht

Participatie van leerlingen in het 'samen school maken' is een recht van alle leerlingen. Daar hoort vanzelfsprekend ook de betrokkenheid in het spijbelbeleid van de school bij. Het participatiedecreet moedigt scholen aan om van deze betrokkenheid werk te maken.

We merken echter dat in de nota uitsluitend intermediairen worden aangesproken. De acties richten zich tot de LOP's, de Jo-jo's, ervaringsdeskundigen, brugfiguren en de koepels van ouderverenigingen. Concrete acties die gericht zijn tot het schoolpersoneel, de ouders en de leerlingen beperken zich spijtig genoeg tot de aanmoediging van de scholen om de leerlingen en hun ouders beter te informeren. Een goed inschrijvingsbeleid, informatieve ouderavonden, informatie over leerplichtopvolging in een begrijpelijke taal zijn stappen in een goede richting, maar het "betrekken" van ouders en leerlingen zou meer moeten omvatten dan enkel het "bereiken" ervan.

2.6. Doelgroepenbeleid

— Kleuters

Kleuters vallen niet onder de leerplicht. We menen dat er niet de indruk gewekt mag worden dat het spijbelbeleid ook voor hen geldt. Daarom vinden we het gepaster om kleuters buiten deze nota te laten.

De discussie over de effecten van het tijdig instappen en het regelmatig volgen van het kleuteronderwijs verdient een afzonderlijk debat.

— Deeltijds onderwijs

We maken fundamenteel bezwaar tegen de voorgestelde sanctie van loonsvermindering bij onwettige afwezigheid op school. Worden hier geen verschillende prestaties en verplichtingen tegen elkaar afgewogen? Het loon is een

---

⁵ Kritische reflectie over de kwaliteit en de successen van de geboden begeleiding is niet evident. Zie ONDERWIJSINSPECTIE, *Onderwijsspiegel 2003-2004*, Departement Onderwijs, Brussel, 2004. p. 58.

tegenprestatie voor de geleverde arbeid op de werkplaats. Loon kan ons inziens niet in mindering worden gebracht op grond van onwettige afwezigheid op school. We geven de voorkeur aan constructieve sancties die bijdragen tot een betere realisatie van het recht op onderwijs, eerder dan sancties die de leerling nog verder van de school laten wegdrijven. Een sanctie kan bovendien nooit de schending van een ander recht inhouden.

— Minderjarigen in de residentiële hulp

We waarderen de bekommernissen van de minister voor het recht op onderwijs van leerlingen in de residentiële hulpverlening. Een vlotte informatiewissel tussen de school en de instellingen van het Vlaams Fonds of de Bijzondere Jeugdzorg versterken deze alertheid.

Het Kinderrechtencommissariaat maakt zich, samen met de minister, zorgen om de leerlingen 'met een manifeste leerbaarheid' die toch in de voorzieningen voor niet-schoolgaanden verblijven. Ook zij moeten hun leerrecht waargemaakt zien. We geloven dat een inclusief beleid hier betere garanties inhoudt om voor deze minderjarigen het recht op onderwijs te garanderen. We stellen ons ook de vraag of deze specifieke doelgroep in een spijbelnota thuishoort. Aan deze leerlingen kan namelijk toch niet verweten worden dat ze niet op school aanwezig zijn?

2.7. Medische attesten

Het correct afleveren en invullen van een medische attest is een zaak voor elke arts die zijn beroep en deontologie ernstig neemt. Kunnen acties om problemen in deze materie aan te pakken niet beter in overleg met de Orde der Geneesheren worden uitgewerkt?

2.8. Samenwerking Onderwijs – Welzijn

Spijbelen kan samengaan met problemen thuis. De minister wil een spijbelende leerling dan ook niet uitsluitend als spijbelaar benaderen. Hij wenst ook oog te hebben voor de andere problemen waarmee deze leerlingen kampen. Hij wil hen steunen in het dragen van deze problemen.

Deze globale aanpak vertaalt de minister in volgende concrete acties:

- het CLB in de netwerken rechtsreeks Toegankelijke Hulp ondersteunen;
- spijbelen en schoolverzuim meer op de agenda van Integrale Jeugdhulp plaatsen;
- een vlottere informatie-uitwisseling tussen school, CLB en hulpverlening bewerkstelligen.

We steunen deze optie van een globale ondersteuning van leerlingen die naast een problematische afwezigheid nog tal van andere problemen moeten dragen. Een globale ondersteuning heeft immers oog voor de context van de leerling. Maar we hebben wel bedenkingen bij de manier waarop deze globale aanpak in concrete acties wordt vertaald.

We menen dat jeugdhulp HULPverlening voor problematische opvoedingsituaties moet blijven. Niet elk spijbelgedrag moet dan ook aanleiding geven voor een tussenkomst van de Integrale Jeugdhulp.

De voorgestelde informatie-uitwisseling tussen de school, het CLB en andere jeugdhulpactoren moet niet alleen het beroepsgeheim van de CLB medewerker respecteren, maar ook de geheimhoudingsplicht van alle personen die hun medewerking verlenen. De aandacht voor het beroepsgeheim en discretieplicht van alle betrokken hulpverleners dient gekaderd en verzekerd te worden door middel van sluitende samenwerkingsprotocollen. Daarnaast moet hierbij ook

aandacht zijn voor de bescherming van de privacy van de spijbelende minderjarige. Binnen de Integrale Jeugdhulp put die namelijk rechten uit het decreet inzake de rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp.

2.9. Projecten op maat bij ernstige problemen

We moedigen de structurele ondersteuning van de 'time-out' projecten aan. Ook de extra financiële ondersteuning van het herstel gericht overleg (Hergo) ⁶ die de minister in zijn toespraak van 15 februari 2006⁷ toelicht is een stap in de goede richting.

2.10. Streng als het moet?

Bij voorrang vragen we aandacht voor begeleiding en positieve acties. Van (streng) bestraffen kan pas sprake zijn wanneer alle andere maatregelen gefaald hebben en wanneer elke samenwerking tussen ouders, leerling en school onmogelijk geworden is. Ook dan dient voorzichtig en constructief gewerkt te worden. Louter bestraffen of vervolgen zal doorgaans geen resultaten bieden op het vlak van een betere onderwijssituatie. Het Kinderrechtencommissariaat is geen voorstander van spijbelambtenaren en/of -rechters ⁸.

In het kader van de leerplichtwetgeving⁹ zijn de ouders en niet de leerling zelf aansprakelijk. De vraag is dan hoe de 'onwil van de ouders' onderzocht wordt, waar die onwil aan te wijten is, wie over de onwil beslist en wanneer een gerechtelijke vervolging opportuun en effectief zou zijn. In extremis kan de politierechter wel gevat worden.

We verzetten ons met klem tegen het vatten van de Jeugdrechtbank en tegen de overweging inzake het ontzetten uit het ouderlijk gezag¹⁰. Dit lijken ons echt geen maatregelen die tot een oplossing van de spijbelproblematiek bijdragen.

2.11. Lokaal beleid

De minister wenst dat de lokale overheden zich meer inzetten om de spijbelproblematiek aan te pakken. Via bilaterale gesprekken, overleg tussen de lokale politiediensten, het OCMW en/of projecten wil hij spijbelen op de lokale agenda krijgen.

We hopen dat hierbij vooral de sensibilisering, de preventie en de begeleiding centraal zal staan. We vragen ook waakzaamheid bij een te verre gaande

---

⁶ Time-out projecten komen tegemoet aan de nood tot individuele begeleiding bij leerlingen met een verstoorde schoolrelatie.

Het herstel gericht overleg geeft aan de leerling de mogelijkheid om zijn verhaal achter zijn spijbelen samen met andere betrokkenen te bespreken. Samen met de leerling zoeken betrokkenen uit hoe zijn/haar 'recht op onderwijs' kan hersteld worden.

⁷ 'Vanaf 1 september 2006 maakt ik middelen vrij om Hergo op iets bredere schaal te toetsen in de scholen, in 2006 94.000 euro en vanaf 2007 374.000 euro'. CongresGEWELDig – "Warme en sterke scholen zijn het beste recept tegen geweld", Toespraak Frank Vandenbroucke, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, Koning Elisabethzaal Antwerpen, 15 februari 2006.

⁸ VLOR, Advies over spijbelen en absoluut schoolverzuim in het secundair onderwijs, 26 april 2005 (RSO/RLE/ADV/), p. 8. Ook de VLOR kant zich tegen spijbelambtenaren en spijbelrechters op grond van het argument dat "een meer repressief optreden kan leiden tot een nieuwe toename van het aantal doktersattesten en dat vooral sociaal zwakkere groepen getroffen zullen worden".

⁹ Wet van 29 juni 1983 betreffende de leerplicht, B.S. 6 juli 1983.

¹⁰ De ontzetting uit het ouderlijk gezag is een zeer extreme maatregel die slechts uitzonderlijk wordt toegepast. Zelfs in gevallen van ernstige mishandeling gaan jeugdrechtbanken uiterst omzichtig om met deze maatregel.

samenwerking. Hulpverlening, politionele en gerechtelijke diensten hebben allen hun eigen opdrachten, doelstellingen, methodieken, werkingsprincipes en deontologie. Dit kan niet zonder meer op één hoop gegooid worden. Ook hier pleiten we voor subsidiariteit: laat eerst de begeleiding en de hulpverlening aan het werk vooraleer politioneel op te treden. Het blijft ook onduidelijk hoe de rol van de OCMW's hier ingevuld zou moeten worden.

2.12. Totale en snelle controle op leerplicht

In actie 12 duidt de minister acties die bijdragen tot een snellere en efficiëntere informatie-uitwisseling over de (niet) ingeschreven leerlingen. Leerlingen die niet ingeschreven zijn moeten binnen de drie eerste schooldagen in kaart worden gebracht. Ook leerlingen die tijdens het schooljaar worden uitgeschreven moeten gevolgd worden.

We scharen ons achter deze grotere alertheid. Ook leerlingen die zich nergens kunnen inschrijven, worden op deze manier sneller in kaart gebracht. Samen met het LOP en overleg tussen scholen kunnen deze leerlingen toch nog een school vinden. Ook hier is duidelijke informatie over het aanbod van het CLB en van het LOP nodig.

We stellen ons wel de vraag of scholen deze snelle verwerking administratief in orde kunnen krijgen.

Ook hier pleit het Kinderrechtencommissariaat voor een zeer voorzichtig omgaan met deze gegevens naar justitie en politie.

3 Advies van het Kinderrechtencommissariaat

3.1. Schoolklimaat en leerlingenstatuut

Elke spijbelaanpak moet vertrekken vanuit het recht op onderwijs. Prioritair zijn de zorg voor een warm, participatief, democratisch en leerling-gericht schoolklimaat, waarin niet enkel het recht op onderwijs maar ook alle rechten in het onderwijs een plaats krijgen. We denken dan bijvoorbeeld aan recht op inspraak, recht op informatie, recht op bescherming tegen geweld, recht op zorg, recht op privacybescherming.

3.2. Voorrang voor preventie en begeleiding

Het is de verantwoordelijkheid van de school om actief werk te maken van een zo groot mogelijke leefbaarheid van de school en een zo hoog mogelijk welbevinden van de leerlingen. Afwezigheden zo correct mogelijk registreren is voor de spijbelpreventie één onderdeel; daar ook op een leerling-gerichte manier mee omgaan is een andere zaak.

Spijbelgedrag kent diverse oorzaken en dient op een aangepaste manier beantwoord te worden. Verder investeren in leerlingenbegeleiding, niet enkel inzake spijbelen maar ook inzake het fungeren als vertrouwenspersoon en het bieden van goede studieoriëntering biedt meer kansen voor het garanderen van recht op onderwijs dan het overgaan naar sanctioneren.

3.3. Link naar Integrale Jeugdhulp

De link naar de Integrale Jeugdhulp is positief. Maar tegelijk moet het decreet rechtspositie binnen het aanbod van het CLB uitwerking krijgen. Knelpunten inzake leeftijdsgrenzen, vereiste van instemming en privacybescherming dienen uitgeklaard te worden.

Naast de hulpverlening wordt ook samenwerking met politie en justitie voorgesteld. Gezien de eigenheid van de hulpverlening dient men hier zeer omzichtig te werk te gaan. Om de eigen positie van elk van de partners te waarborgen zijn zeer duidelijke afspraken vereist, met name voor de bescherming van het beroepsgeheim.

3.4. Sancties als ultimum remedium

Het opleggen van sancties moet uitzonderlijk zijn. Sancties moeten bovendien constructief en proportioneel zijn. Ze mogen ook geen schending van andere rechten inhouden.

Een sanctie als het inhouden van loon (terwijl wel werk geleverd werd) leidt niet naar meer 'leergerichtheid'. Ontzetting uit het ouderlijk gezag staat, zelfs in gevallen van zwaar problematisch spijbelen, niet in proportie tot het laakbaar gedrag.